

Захист дітей: Що пропонує Управління у справах молоді

Запитання та відповіді

bundesarbeitsgemeinschaft
landesjugendämter

DAS JUGENDAMT.

УПРАВЛІННЯ У СПРАВАХ МОЛОДІ

Підтримка, яка досягає мети.

Вихідні дані

Видавництво: Федеральне робоче об'єднання Земельних управлінь у справах молоді, листування за адресою: Земельне управління із соціального забезпечення та у справах молоді землі Райнланд-Пфальц, Земельне управління у справах молоді, поштова скринька 2964, 55019 Майнц

Редакція та оформлення

AG Öffentlichkeitsarbeit der Bundesarbeitsgemeinschaft Landesjugendämter

Станом на:
Березень 2023 р.

Фото:

Alamy: Micheko Productions;

Stock.adobe.com: Valerii Honcharuk; Alphaspirit;

iStockphoto: Nenadpress;

Stadt Bochum; UBSKM / Barbara Dietl;

S. 5 von Stephanie Pratt auf Pixabay

Вступ

Шановні читачі

більшість дітей ростуть захищеними та у безпеці. Як правило, саме батьки піклуються про них і роблять усе можливе, щоб їхні діти вирости сильними та впевненими в собі особистостями. Однак, іноді діти опиняються в біді, зазнають насильства та недбалого ставлення у своїх сім'ях. Можливо, через зайнятість батьків діти зникли з їхнього поля зору. Але також, можливо, що підлітки більше не витримують тиск, уникають відвідування школи чи тікають з дому.

У таких ситуаціях не лише батькам потрібна допомога та підтримка, щоб вони знову могли відповідально піклуватися про своїх дітей, а й самим дітям та підліткам, бо вони також потребують когось, хто буде на їхній стороні, відстоюватиме їхні права та ефективно захищатиме їх від насильства та недбалого ставлення.

Управління у справах молоді виконують і те, і інше. Вони різними методами підтримують батьків у питаннях виховання. Проте вони також відіграють активну роль у захисті дітей та підлітків, якщо їхній розвиток знаходиться під загрозою. Це непросте завдання. І у цій невеликій брошурі йдеться про те, як Управління у справах молоді організують свою роботу у сфері захисту дітей.

Завдання Управління у справах молоді у сфері захисту дітей?

Діти належать своїм батькам, ...

Саме батьки найкраще знають своїх дітей та піклуються про їхні інтереси. Ось чому наша Конституція – Основний закон – закріплює за батьками право на виховання.

→ Управління у справах молоді забезпечує найкращий захист дітей, зміцнюючи та підтримуючи батьків у їхньому піклуванні про своїх дітей.

Виховання є дискусійним питанням. Є різні відповіді на те, що є здоровим харчуванням, скільки часу дитині можна дивитися телевізор, коли дитина може робити щось самостійно. У цих питаннях батьки докладають зусиль, щоб знайти правильні рішення для своїх дітей. Ніхто не хоче, щоб держава втручалася в такі дискусії.

Тому Основний закон дає матерям та батькам свободу дій у структуруванні їхнього виховання. Вони вирішують, на яких цінностях ґрунтувати своє виховання, в яку школу ходити їхній дитині, як вони, наприклад, хочуть організувати спільну опіку після розлучення.

- Оскільки виховання дітей – непросте завдання, батьки мають право звертатися за різноманітною допомогою та підтримкою. Управління у справах молоді відповідає за доступність на місцях.

... але діти не є власністю своїх батьків.

Батьківські права супроводжуються батьківськими обов'язками. Батьки повинні забезпечити життєво важливі базові потреби їхніх дітей, наприклад, у їжі, у охороні здоров'я, у безпечному місці проживання, у надійних близьких людях.

Батьки не повинні порушувати права своїх дітей. Якщо вони грубо нехтують або зловживають своїми обов'язками щодо виховання дітей, то держава, а тут як представник - Управління у справах молоді, має захистити дітей та підлітків.

- Управління у справах молоді відстежує всі ознаки того, що дівчатка або хлопчики можуть наражатися на ризик, і активно захищати їх від небезпеки.

Управління у справах молоді

- надає батькам інформацію, поради та допомогу у питаннях виховання дітей, якщо в тому виникає потреба;
- є місцем звернень для дітей та підлітків. В екстрених ситуаціях вони можуть отримати консультацію, а Управління у справах молоді може за потреби тимчасово надати їм безпечний дах над головою;
- відстежує всі ознаки того, що діти і підлітки можуть наражатися на ризик. Якщо виникає питання «Що робити?» - основним місцем звернення є Управління у справах молоді;
- активно комунікує із сім'ями і організовує допомогу чи захист, як тільки розвиток дитини поставне перед загрозою. У надзвичайних ситуаціях Управління у справах молоді може запропонувати родинам широкий спектр допомоги для зменшення навантаження.

Для того, щоб гарантувати дітям умови для безпечного та здорового зростання, Управління у справах молоді вибудовують всеохоплюючу ступінчасту систему допомоги.

Вона має широкий спектр методів та пропозицій: від консультацій і превентивних заходів до практичної підтримки в кризових ситуаціях щодо ефективного захисту дітей та підлітків у разі гострої небезпеки.

Підтримувати батьків, захищати дітей

– так можна узагальнити юридичні повноваження Управління у справах молоді у сфері захисту дітей.

Що робить Управління у справах молоді, щоб діти росли здоровими?

Запобігати кризам і небезпекам

Завдяки широкому спектру пропозицій Управління у справах молоді зміцнює, заохочує та підтримує дітей, підлітків та батьків:

Інформація

З самого початку вагітності Управління у справах молоді допомагає (майбутнім) мамам і татам у всіх питаннях виховання дітей. За допомогою посібника для батьків, особистого візиту після народження дитини Управління у справах молоді інформують молодих батьків про те, які є в їхньому районі можливості, щоб допомогти дітям рости здоровими. Різноманітні курси, наприклад, у Центрах сімейної освіти, дають відповіді на конкретні питання щодо виховання. Наші власні пропозиції пояснюють підліткам, як вони можуть захиститися від небезпеки споживання алкоголю, наркотиків та впливу нових ЗМІ або від насильства та знущань.

Навчання та виховання

Батьки не повинні нести одноосібну відповідальність за те, щоб діти могли рости в гарних умовах. Управління у справах молоді надає багато послуг, якими сім'ї можуть користуватися щодня: ясла та дитячі

садки, молодіжні центри та догляд після навчання у школах пропонують дітям та підліткам інші місця, окрім сім'ї, де вони можуть навчатися, випробувати себе та розвивати свою впевненість.

Консультації

Батьківство – це не дитяча гра, тому добре, коли батьки звертаються за порадою. Іноді допомагає людина, яка може вислухати, або порада, роз'яснювальна розмова. Для цього в Управліннях у справах молоді працюють консультаційні центри, гарячі лінії допомоги та соціальні служби. Під час приймальних годин мами та тата можуть безкоштовно та без будь-яких формальностей знайти контактних осіб з усіх питань щодо виховання дітей. Професіонали допомагають у тому, щоб конфлікти та проблеми не переростали у кризу та насильство. При цьому консультативні послуги доступні усім:

- Не лише батьки та опікуни, а й дівчата та хлопчики мають право звертатися до консультаційних центрів чи Управління у справах молоді зі своїми запитаннями та потребами; при цьому у кризових ситуаціях батькам навіть не потрібно одразу дізнаватися про це.
- Управління у справах молоді також пропонує поради людям, які спостерігають ознаки небезпеки, щоб вони могли краще оцінити ситуацію та допомогти причетним дітям.

Допомога у вихованні

Іноді повсякденне життя настільки напружене, що просто розмов недостатньо. У таких ситуаціях батьки мають право на підтримку щодо питань виховання. Це може бути соціально-педагогічна допомога родині у організації повсякденного життя кілька годин на тиждень. Однак це також може бути особа, яка здійснює догляд, або (тимчасове) проживання дитини чи підлітка в прийомній сім'ї чи будинку.

Підсумок: Управління у справах молоді планують та організують ті види допомоги та пропозиції, які є доцільними та необхідними на місці та фінансують їх. Самі послуги потім оплачуються Управліннями у справах молоді та незалежними організаціями, такими як, наприклад, благодійні об'єднання або церковні установи.

Що робить Управління у справах молоді, коли діти перебувають у ситуації гострої небезпеки?

Ефективно захищати дітей та підлітків

Якщо є ознаки того, що благополуччю та розвитку дитини чи підлітка може бути завдано шкоди, тоді Управління у справах молоді має діяти, щоб захистити їх. Воно має юридичні повноваження виконувати вказівки та, як правило, налагоджувати контакт із сім'єю та дитиною. Це також може означати візит додому без запрошення.

Проте батьки мають право самостійно приймати рішення з питань виховання дітей, приймати допомогу або відхиляти її. Однак це право має свої межі, якщо воно становить ризик для дитини. Якщо є ознаки того, що дитина або підліток у небезпеці, Управління у справах молоді має зважити на необхідний захист дітей та права батьків. У випадках недбалого ставлення та жорстокого поводження - захист дитини завжди має пріоритет.

У кожному окремому випадку необхідно відповісти на такі питання:

- Наскільки гостра і серйозна небезпека для дитини?
- Що обов'язково необхідно для того, щоб дитина не постраждала в довгостроковій перспективі?

→ І які дії – можливо, також яке втручання в права батьків – необхідні і виправдані для цього?

Те, як діятиме Управління у справах молоді, в значній мірі залежить і від питання: чи сприяють батьки покращенню ситуації для своїх дітей.

Захист дітей та підлітків через підтримку батьків

Якщо батьки готові самі щось змінити, щоб їхні діти знову почувалися в безпеці та захищеними, тоді доступний весь спектр допомоги у питаннях виховання для організації розвантаження та підтримки сімей.

У критичних ситуаціях необхідно буде обов'язково домовитися з батьками про те, що вони повинні робити для своїх дітей, і контролювати це, наприклад, відвідування лікаря, щоденне відвідування дитячого садка чи школи, регулярне харчування.

А що робити, якщо батьки не співпрацюють? Вирішує

Якщо батьки не хочуть приймати допомогу або не можуть в достатній мірі піклуватися про своїх дітей, незважаючи на підтримку, тоді Управління у справах молоді має діяти відповідно. У разі гострої небезпеки Управління у справах молоді може власними силами організувати необхідну допомогу дитині в найкоротші терміни - навіть проти волі батьків: його представники можуть тимчасово надати безпечний прихисток дитині, відвести дитину до педіатра тощо.

Проте, в принципі, батьки мають право вирішувати питання пов'язані зі здоров'ям, чи визначати місце перебування своїх дітей. Управління у справах молоді не вповноважене обмежувати права батьків - це може зробити тільки суд, розглянувши смейну справу. Якщо батьки відхиляють необхідну допомогу, у такому разі Управління у справах молоді має залучити суд .

Спочатку в особистій бесіді з батьками суд у справах сім'ї шукає взаємоприйнятне рішення для дитини та намагається мотивувати батьків прийняти підтримку. Але суд у справах сім'ї також може зобов'язати матерів та батьків прийняти допомогу або винести рішення щодо опіки та майбутнього місця проживання дітей.

Управління у справах молоді підтримує суд у справах сім'ї і бере участь в обговореннях та розгляді справи.

Воно ділиться своїми знаннями про ситуацію в сім'ї та розвиток дитини чи підлітка та пропонує відповідну допомогу. Суд у справах сім'ї регулярно перевіряє, чи заходи ефективні, та чи необхідно їх далі застосовувати.

Складні ситуації

Можуть виникнути ситуації, коли дитина безсумнівно потребує допомоги та підтримки ззовні, але батьки відмовляються від неї – і в той же час ознаки загрози (поки що) не переступили межу того, щоб суд у справах сім'ї обмежив права батьків на опіку.

Такі ситуації є дуже важкими як для працівників Управлінь у справах молоді, так і для всіх причетних. Тому: Захист дітей стосується кожного – дітям та підліткам завжди потрібні контактні особи в школах, дитсадках, у медичних закладах та поблизу, які сприймають – і сприймають серйозно – їхні потреби та сигнали. Проте зокрема у таких ситуаціях вони потребують людей, які наполегливо будуть заохочувати їхніх батьків погодитися прийняти допомогу та позбавлять їх страхів перед Управлінням у справах молоді.

Як працює Управління у справах молоді у сфері захисту дітей?

Захист дітей – дуже складне завдання. Сигнали та розповіді дітей рідко бувають однозначними: коли дитина дійсно впала? А коли синці чи садна є наслідком знущань і побоїв?

Щоб захист дітей був успішним, і щоб фахівці мали чіткі орієнтири щодо своїх дій, існують принципи, відповідно до яких Управління у справах молоді корегують свої дії:

Пріоритет: підтримка батьків

Найкращий захист для дітей – сильні батьки. Тому саме Управління у справах молоді навіть у небезпечних ситуаціях насамперед дивиться на те, що (ще) можуть зробити батьки, і заохочує їх піклуватися про своїх дітей. Разом з батьками фахівці шукають рішення та надають необхідну допомогу і підтримку.

Мета: добровільність

Управління у справах молоді є партнером у вихованні дітей. Тому воно робить ставку на добровільне прийняття допомоги. Якщо батьки, діти та підлітки самі хочуть щось змінити, то шанси на успішну допомогу збільшуються.

Батьки іноді сприймають контакт із Управлінням у справах молоді як форму контролю чи недовіри. Викликом для фахівців є налагодження контакту з матерями, татами, дітьми та підлітками таким чином, щоб вони дійсно сприймали необхідні пропозиції підтримки як допомогу і могли погодитися на них за власним бажанням.

Залучення матері, батька, дітей та підлітків

Встановлення контакту з причетними дітьми та батьками є першочерговим завданням. Де вони самі бачать проблеми та труднощі, а де – причини цього? На їхню думку, що мало б змінитися, щоб діти знову почувалися в родині добре? І що вони самі можуть для цього зробити?

Отримати вичерпну картину

Для того, щоб оцінити чи знаходиться дитина в небезпеці, фахівцям потрібна вичерпна картина сім'ї. Вони спілкуються з батьками, дітьми та підлітками, відвідують їх вдома, але також зв'язуються з іншими контактними особами дітей, наприклад, в дитячому садку чи в школі.

Що навантажує дитину? Чи сприймають батьки наявні проблеми, чи хочуть вони щось змінити і чи можуть прийняти допомогу? Які здібності, особи, сильні

сторони в родині та в їхньому оточенні є підтримкою для дитини?

Співпраця кількох фахівців

Успішний захист дитини залежить від вміння отримати точне уявлення про сімейну ситуацію та знайти найкраще можливе рішення для дитини.

Одна людина не може зробити це сама. Тому важливим принципом роботи Управління у справах молоді є обговорення кожного окремого випадку у команді. Це гарантує включення різних точок зору та залучення широкого спектру фахових знань. Фахівців завжди стимулюють обмірковувати та перевіряти свої рішення разом із колегами.

Чітко структуровані процедури

Діти та підлітки, матері й батьки, громадяни – усі вони можуть розраховувати на хорошу професійну роботу Управління у справах молоді. Таким чином, структуровані, обов'язкові процедури в Управліннях у справах молоді регулюють спосіб боротьби з ознаками небезпеки для благополуччя дітей.

Це включає в себе, наприклад, таке:

- кожне повідомлення перевіряється та документується письмово,
- професіонали зазвичай отримують особисте враження про те, як дитина почувається вдома,
- фахівці базують свою оцінку на добре обґрунтованих соціально-педагогічних інструментах, таких як опитувальники для оцінювання, ключові питання чи орієнтири,
- кілька фахівців разом оцінюють ситуацію та обговорюють можливі шляхи її вирішення.

Як Управління у справах молоді далі розвиває сферу захисту дітей?

Управління у справах молоді постійно працюють над підвищенням якості своєї роботи із захисту дітей.

- У багатьох Управліннях у справах молоді фахівці аналізують, наскільки успішною була допомога, щоб зробити висновки із перебігу подій на майбутнє.
- Працівники Управлінь у справах молоді регулярно проходять курси підвищення кваліфікації.
- Управління у справах молоді організують робочі групи та заходи разом зі службою охорони здоров'я, школами, поліцією, судами тощо, щоб створити комплексну мережу безпеки для дітей, підлітків та сімей.
- Вони створюють можливості для батьків, дітей та підлітків для подання скарг, щоб робити висновки на основі їхнього досвіду.

Управління у справах молоді є двигуном у сфері захисту дітей на місцях і таким чином надають підтримку, яка досягає мети.

DAS JUGENDAMT.

УПРАВЛІННЯ У СПРАВАХ МОЛОДІ
Підтримка, яка досягає мети.

Управління у справах молоді є місцем для звернення і центральним двигуном у сфері захисту дітей. Як Управління у справах молоді організують свою роботу по захисту дітей? У цьому буклеті ви дізнаєтеся про основи, послуги та процедури Управлінь у справах молоді.

Печатка місцевого Управління у справах молоді: